

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยปัญหาพฤติกรรมเด็กในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

1. พฤติกรรมมนุษย์และทฤษฎีทางพฤติกรรม
2. ปัญหาพฤติกรรมเด็ก
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเด็ก
4. ข้อมูลพื้นฐานของชาวเขาเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย
5. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมมนุษย์และทฤษฎีทางพฤติกรรม

พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง กิจกรรมที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ เช่น การทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ การเดิน การพูด ความคิด ความรู้สึก ความสนใจ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520) สำหรับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2532) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า พฤติกรรม คือ สิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกตอบสนอง หรือได้ตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ อีกทั้งวัดตรงกันได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ตาม และ พันธุ์ทิพย์ รามสูตร (2540) ได้ให้นิยามและสรุปความหมายของพฤติกรรมไว้ดังนี้ คือ

พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาหรือกิจกรรมของสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม ถ้าสิ่งมีชีวิตนั้นเป็นคน พฤติกรรมของคนก็หมายถึง ปฏิกริยาต่างๆ ที่บุคคลแสดงออกมาอันมีทั้งพฤติกรรมภายใน (Cover Behavior) และพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior)

พฤติกรรมภายใน หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิกิริยาภายในตัวบุคคล ซึ่งมีทั้งรูปธรรมและนามธรรม พฤติกรรมภายในที่เป็นรูปธรรมแม้จะสังเกตเห็นไม่ได้โดยตรง แต่ก็สามารถใช้เครื่องมือบางอย่างเข้าช่วยในการวัดได้ เช่น วัดการเต้นของหัวใจ การทำงานของปอด ฯลฯ สำหรับพฤติกรรมภายในที่เป็นนามธรรมได้แก่ ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ซึ่งอยู่ในสมองของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมภายในที่เป็นนามธรรมนี้ไม่สามารถมองเห็นได้และไม่สามารถใช้เครื่องมือตรวจสอบได้ แต่อาจวัดได้โดยทางอ้อม (Proxy) โดยผ่านตัวแปรอื่น พฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมา ซึ่งอาจจะสอดคล้องกันหรือไม่สอดคล้องกันก็ได้

พฤติกรรมภายนอกเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ตลอดเวลา เช่น การพูด การแสดงออกกับปฏิกิริยาต่างๆ อาจเป็นการแสดงออกขณะรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัว เช่น การละเมอขณะนอนหลับ เป็นต้น การจะประเมินคุณภาพของคน ก็ดูได้จากพฤติกรรมภายนอก เช่น ความสุภาพ ความคล่องแคล่วว่องไว ความตรงต่อเวลา ความก้าวร้าว ความหยาบ ความเรียบร้อย พฤติกรรมภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ในการจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

การเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เป็นรากฐานของการเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งปวงในสังคม นักวิทยาศาสตร์สังคมทุกสาขาจะมีความเชื่อเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ และใช้เป็นรากฐานในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมทุกอย่าง เช่น (Miller, 1955)

นักมนุษยวิทยาและนักสังคมวิทยามีความเชื่อว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) มนุษย์จะอยู่คนเดียวตามลำพังไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลของการหล่อหลอมกลมกลืนโดยวัฒนธรรมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่

นักการศึกษาเชื่อในความอ่อนไหวของพฤติกรรม โดยเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ตามกรอบรมฝึกฝน มนุษย์ในทัศนะของนักการศึกษาเป็นสัตว์ที่เรียนรู้ได้ (Learned Animal) สอนได้ ฝึกฝนได้

นักเศรษฐศาสตร์ มีทัศนะว่า มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจ (Economic Animal) ที่กระทำพฤติกรรมทุกอย่าง อย่างมีเหตุผลและเลือกกระทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง

นักรัฐศาสตร์ มีทัศนะว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง (Political Animal) คือ มีความเห็นแก่ตัวเป็นลักษณะเด่น พฤติกรรมของมนุษย์ในด้านนี้ คือ ต้องแสวงหาสิ่งที่ตอบสนองความพอใจ ดังนั้นการจัดสภาพสังคมจึงต้องให้เป็นทีพอใจของมนุษย์โดยทั่วถึงกันมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์

สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งหมดที่เฝ้าติดบุคคลเกี่ยวข้อง รวมทั้งเกณฑ์ปกติทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งทางกายภาพ (Lewin, 1954)

สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกลุ่ม (Group Behavior) โดยการที่การเป็นสมาชิกกลุ่มจะช่วยลดความตึงเครียด ภาวะเครียดหรือกดดัน และเป็นแหล่งที่ประคับประคองอารมณ์และจิตใจช่วยที่นำไปถึงความสบายใจและความมั่นคงปลอดภัย เป็นกำลังใจให้เกิดความมั่นใจและความร่วมมือให้เกิดความสำเร็จในการแก้ปัญหาด้วย นอกจากนี้กลุ่มยังให้โอกาสแก่บุคคลในการจะเกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Affiliate) กับคนอื่น ๆ เพื่อได้มิตรภาพ ได้การยอมรับ ได้การยกย่องและได้อำนาจเกิดความรู้สึกมีคุณค่าและสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมของบุคคล โดยที่กลุ่มจะให้ความรู้สึกมีค่า (Self-Worth) มีความภาคภูมิใจ และมีเกียรติต่อสมาชิกให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมและยอมรับจากการที่บุคคลมีบทบาทในกลุ่ม กลุ่มจึงเป็นส่วนขยาย (Extension) ของอัตตาของบุคคล ด้วยเหตุนี้ความล้มเหลวของกลุ่มจะทำให้เกิดความรู้สึกมีปมด้อย เสียหน้า เสียสถานภาพ เสียศักดิ์ศรี ถ้าชื่อเสียงของกลุ่มถูกคุกคามก็จะเหมือนตนเอง ถูกคุกคามจะต้องต่อสู้ป้องกันเป็นลักษณะของการแสดงตัวเป็นกลุ่มเดียวกัน (Group Identification) ความผูกพันต่อกันนี้จะทำให้ความเปราะบางจากกลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่มมีน้อย ดังนั้นความผูกพันแน่นของกลุ่ม (Cohesiveness) จะสามารถควบคุมพฤติกรรมกลุ่มได้ (Homan, 1950)

ปฏิสัมพันธ์ในสังคม

ผลของการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมต่อพฤติกรรมมี 3 อย่างคือ

การยอมรับตามบรรทัดฐานของกลุ่ม (Conformist)

การร่วมมือระหว่างสมาชิก (Cooperative)

ความรับผิดชอบในสวัสดิภาพของผู้อื่น (Socially Acceptable)

ทั้ง 3 อย่างเป็นปัจจัยสำคัญมากสำหรับการคงอยู่ของสังคม และในกระบวนการถ่ายทอดระเบียบและคุณค่าของสังคม จะต้องพยายามพัฒนาสมาชิกให้มีลักษณะ 3 ประการนี้ ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มและเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่จำเป็นอย่างยิ่ง

การยอมตามบรรทัดฐานหรือตามกฎ และการเป็นอิสระต่อกฎเป็นประเด็นที่นักสังคมจิตวิทยาสนใจมาก พฤติกรรมตามกฎ (Conformity Behavior) ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการรักษาสภาพ (Coherence หรือ Compliance Behavior) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavioral Modification) พฤติกรรมยอมตามกฎจะกระทำโดยการตระหนักและการรับรู้ต่อบรรทัดฐานของกลุ่ม (Back 1950, 1965) พฤติกรรมยอมตามกฎนี้มี 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 ยอมตามบรรทัดฐาน (Normative Conformity) โดยการที่มีพลังโดยตรงจากกลุ่ม บังคับหรือชักจูงให้คนปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจปฏิบัติตามแต่ภายนอกเพื่อประโยชน์เฉพาะหน้า (Expedient Conformity) แต่ภายในไม่ยอมรับบุคคลยอมทำตามเพราะกลัวโทษ หรืออันตรายเท่านั้น ซึ่งตรงข้ามกับการปฏิบัติตามอย่างจริงใจ (True Conformity) คือ เห็นด้วยกับบรรทัดฐานของกลุ่มทั้งส่วนตัวและต่อสาธารณะ แม้ว่าจะไม่มีพลังผลักดันบังคับหรือชักจูง ก็ยังเห็นด้วยและยอมทำตาม โดยที่บุคคลได้ซึมซับเอาคุณค่าของกลุ่มเป็นของตนเอง (Internalize Group Values)

แบบที่ 2 ยอมตามข้อมูลข่าวสาร (Information Conformity) เกิดเมื่อสถานการณ์ไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน แต่การยอมตามถูกจูงใจโดยที่บุคคลต้องการจะทำให้เกิดความถูกต้องหรือเพื่อรักษาความถูกต้องของตนเอง

แบบที่ 3 ยอมตามอย่างประจบประแจง (Ingratiation Conformity) เป็นการยอมตามเพื่อที่จะให้ผู้อื่นชอบ และจะได้เป็นที่ยอมรับเป็นการยอมตามที่ถูกจูงใจโดยความต้องการรางวัลหรือสิ่งตอบแทนต่อสังคม เช่น บุคคลจะพยายามออกความเห็นโดยเห็นด้วยกับกลุ่มใหญ่หรือข้างมากเห็นด้วยกับคนมีอำนาจ (Jones, 1964)

การศึกษา พบว่า พฤติกรรมการยอมตามมีความสัมพันธ์กับบุคคลิกภาพและปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับสถานการณ์มาก

การเชื่อฟัง (Obedience) ร่วมมือ (Cooperative) และความรับผิดชอบต่อสังคม ก็มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ซึ่งเป็นประเด็นที่ศึกษากันมาก ทั้งในด้านการป้องกัน การรักษา และการปฏิบัติตนในผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล (Milgram 1965, Darley และ Latance 1968)

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรม

การพยายามเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์จึงเป็นหนทางสำคัญที่จะจัดการกับปัญหาสุขภาพ ซึ่งแม้ว่าค่อนข้างจะยุ่งยาก ซับซ้อน แต่พฤติกรรมของมนุษย์ก็เป็นสิ่งที่เราสามารถสังเกตได้

อย่างเป็นระบบ และสามารถหาวิธีการวัดที่เชื่อถือได้ ทำซ้ำได้ ยิ่งมีความเข้าใจในเรื่องของพฤติกรรมมากขึ้น ก็สามารถทำให้กระบวนการการศึกษาเป็นลักษณะเชิงปริมาณได้ และมีอำนาจในการทำนายสูงขึ้นด้วย โดยปกติพฤติกรรมมนุษย์นั้นจะมีความสม่ำเสมอที่เราจะสามารถสร้างแบบแผนและสาระที่เฉพาะเจาะจงในการศึกษาได้และสามารถจะค้นหาสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมนั้นได้อย่างแม่นยำด้วย ถ้าหากได้นำเอาปัจจัยทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเข้ามาพิจารณา เช่น ปัจจัยด้านพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนตัวแปรทางสังคมและจิตวิทยา เป็นต้น

ทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral Theory)

ได้มาจากทฤษฎีเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการ รวมทั้งทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาเริ่มจาก Watson (1969) นักจิตวิทยาที่ยืนยันความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายของจิตวิทยาในการศึกษามนุษย์นั้น วิธีที่ถูกต้องที่สุด คือ ศึกษาพฤติกรรม โดยการทดลองและสังเกต ความเชื่อนี้ปฏิเสธความคิดที่ว่า จิตวิทยาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับจิต (Mind) โดยกล่าวว่าจิตเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตและตรวจสอบได้โดยตรง (Unobservable & Unverifiable) นักทฤษฎียุคใหม่ยืนยันว่าวิธีการศึกษาพฤติกรรมโดยตรงนั้น เป็นวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นปรนัย (Objective) และเป็นนิรนัย (Deductive) มากกว่าวิธีการศึกษาทางทฤษฎีสุภาพ ซึ่งเป็นอัตนัย (Subjective) และเป็นอุปนัย (Inductive) ไม่สามารถตรวจสอบได้

ดังนั้นทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม จึงไม่ใช่ทฤษฎีเดียวหรือมาจากแนวความคิด (School of Thought) อันเดียว หากต้องอาศัยวิธีการศึกษาและทฤษฎีอื่นๆหลายอย่างรวมกัน เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้าง (Acquisition) และการรักษาไว้ (Retention) ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นรวมทั้งปรับเปลี่ยน (Modification) และจำแนก (Distinction) พฤติกรรมที่ก่อเกิดขึ้นนั้นด้วย เป็นต้น

บ่อเกิดของพฤติกรรมมนุษย์ มี 4 ประการ คือ (Mann, 1972)

1. เกิดจากเหตุ (Behavior is Caused)
2. เกิดจากการเรียนรู้ (Behavior is Learned)
3. เกิดจากแรงจูงใจ (Behavior is Motivated)
4. มีเป้าหมาย (Behavior is Goal Directed)

ทฤษฎีที่เชื่อว่าพฤติกรรมเกิดจากเหตุ กล่าวว่า มนุษย์มีแรงผลักดัน (Drive) ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมในรูปต่างๆ ซึ่งมี 2 ทฤษฎี คือ

ทฤษฎีสุขนิยม (Hedonism)

เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากความต้องการ 2 อย่าง คือ ความต้องการทางกาย เช่น หิว กระหาย ความต้องการทางเพศ และความต้องการทางจิตอารมณ์ และวิญญาณ ได้แก่ ความกลัว ความรัก ความต้องการประสบความสำเร็จ ต้องการมีศักดิ์ศรี อยากรู้ อยากเห็น ซึ่งนักทฤษฎีนี้ได้แก่ Sigmund Freud (1914) กล่าวว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับ สัญชาตญาณในรูปของพลังงานที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรม พลังดังกล่าวประกอบเป็น จิตไร้สำนึก (ID) ที่เราไม่รู้สึกรู้สีก ซึ่งจะผลักดันจิตส่วนที่รู้สึก (Ego) ให้ทำสิ่งต่างๆ ที่ประสงค์ โดยจะออกมาใน 2 รูปแบบ คือ ความสุขสำราญ สร้างสรรค์ (กามารมณ์) และความต้องการทำลาย แรงผลักดันนี้จะแสวงหาทางออกอยู่เสมอ ถ้าปิดกั้นทางหนึ่งก็จะออกอีกทางหนึ่ง และมีจิตส่วนควบคุม คือ มโนธรรม (Super Ego) หรือความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี อันเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของสังคม

แรงผลักดันในทฤษฎีสุขนิยม เปรียบเทียบได้กับต้นหาในทางพุทธศาสนา ได้แก่

กามตัณหา - ความอยากปรารถนาในสิ่งน่ารักใคร่ ความพอใจในรูปรสกลิ่นเสียง สัมผัส

ภวตัณหา - ความอยากเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

วิภวตัณหา - ความไม่อยากเป็น อยากพ้นจากสิ่งนั้นสิ่งนี้

ตัณหาทำให้เกิดอุปาทาน ยึดมั่นถือมั่น - มีเจตจำนงในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ เช่น

อยากเป็นเศรษฐี - ทำให้มีพฤติกรรมขยัน หรือพฤติกรรมโกง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง

สองอย่าง ตัณหาในพุทธศาสนา จึงเปรียบได้กับความต้องการทางจิตของจิตวิทยา ต่างกันแต่ว่า พุทธศาสนาเชื่อว่ามนุษย์สามารถหลุดพ้นจากความต้องการได้

ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism)

มีความเชื่อต่างจากสุขนิยม คือ กล่าวว่า มนุษย์ไม่ใช่ทาสของแรงผลักดัน แต่มนุษย์เกิดมาพร้อมด้วยศักยภาพของความเป็นมนุษย์ เช่น ความอยากรู้ ความสร้างสรรค์ ความต้องการพัฒนาตนเอง นักทฤษฎีเรื่องนี้ได้แก่ Maslow (1943) ที่อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการ 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางสรีระเพื่อตอบสนองความหิว ความกระหาย

2. ความต้องการความมั่นคง สวัสดิภาพ ปลอดภัย ความยึดเหนี่ยวทางใจ ไร้ความสูญเสีย

หรืออันตราย

3. ความต้องการความรัก และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. ความต้องการนับถือตนเอง ความภูมิใจในตน

5. ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน ไม่กังวลเรื่องปากท้อง ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีอีกต่อไป แต่ทำงานเพราะอยากทำ และมีความสุขที่ได้ทำ

ความต้องการทุกระดับจะเป็นแรงขับให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อสนองความต้องการนั้น และทฤษฎีสุขนิยมนี้อธิบายพฤติกรรมในแง่ที่เกิดจากแรงจูงใจด้วย

ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก

จากนิยามข้างต้นจะเห็นว่าการที่จะกล่าวว่าพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเป็นปัญหานั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากคนในแต่ละสังคมนั้นรับรู้ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แตกต่างกันไป ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องจากประสบการณ์ เจตคติ และค่านิยมของแต่ละคนเป็นหลัก Kessler ได้เสนอแนะว่า การที่จะตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่มีปัญหาหรือไม่นั้นให้ มองในแง่ความเหมาะสมของพฤติกรรมนั้นเกี่ยวกับ เวลา สถานที่ และอายุของผู้แสดงพฤติกรรม นั้นเป็นหลัก Kessler ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังนี้

1. อายุ

เด็กแต่ละช่วงมีลักษณะพฤติกรรมเฉพาะอย่าง ถ้าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นเด็ก เกินอายุของเขา หรือแก่กว่าอายุของเขาก็แสดงให้เห็นว่าเขามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. ความถี่และความรุนแรงของการเกิดพฤติกรรม

ถ้าพฤติกรรมใดมีความถี่มากและมีผลกระทบต่อผู้อื่นสูง กล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่มี ปัญหา

3. จำนวนพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ถ้าเด็กมีลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เป็นสัดส่วนที่มากกว่าพฤติกรรมปกติ ทั่วๆ ไปของเด็กในสภาพของสังคมใดสังคมหนึ่ง จัดว่าเป็นปัญหาพฤติกรรม

4. การสูญเสียโอกาสทางสังคม

มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม เช่น สูญเสียโอกาสในการเรียนหนังสือ สูญเสีย อิสรภาพในสังคมปกติ

5. มีผลต่อความเจ็บป่วยของเด็ก

6. พฤติกรรมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหา

พฤติกรรมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาและไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมเหล่านี้ได้ เช่น การลักขโมย การชกต่อยหรือการพุดปด

7. บุคลิกภาพโดยทั่วไปของเขา

โดยพิจารณาว่า พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้นทำให้เกิดปัญหาบุคลิกภาพต่อตัวเอง ก็จะนับว่าเป็นปัญหาพฤติกรรม (Kessler, 1966 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2532) การอธิบายถึงปัญหาพฤติกรรมนั้นอาจอธิบายในลักษณะต่างๆ กัน ในปี ค.ศ. 1961 Peterson ได้อธิบายปัญหา พฤติกรรมในลักษณะ Personality Problem และ Conduct Problem ต่อมา Miller ได้แบ่งปัญหา พฤติกรรมออกเป็นลักษณะ Inhibition และ Aggression และในปี ค.ศ. 1978 Achenbach และ Edelbrock ได้แบ่งปัญหาพฤติกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ Overcontrolled และ Undercontrolled Robert Jean Combali, M.D (1981) และ T.M Achenbach (1966) ได้กล่าวถึงปัญหาพฤติกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ปัญหาพฤติกรรมแบบเก็บกด (Internalizing Problems)

เป็นกลไกทางจิตที่แสดงอาการในลักษณะเก็บกดอย่างยิ่ง ไม่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา หรือเปลี่ยนรูปไปเป็นอาการทางประสาทและอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย มักแสดงออกในรูปความวิตกกังวล (Anxiety) ความกลัว (Fears) อาการทางกาย (Somatic Complaints) และการแยกตัวออกจากสังคม (Social Withdrawal) เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมในกลุ่มนี้ มักไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้แสดงปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัย แต่ผลของปัญหาพฤติกรรมในกลุ่มนี้จะมีผลต่อพัฒนาการปกติของเด็กปกติได้มากเช่นกัน

2. ปัญหาพฤติกรรมแบบแสดงออก (Externalizing Problems)

เป็นกลไกทางจิตที่แสดงออกมาให้เห็นภายนอกในเชิงก้าวร้าว เกเร ประทุษร้ายผู้อื่น เป็นปัญหาพฤติกรรมแบบขาดการควบคุม หรือแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เช่น ก้าวร้าว (Aggression) การเคลื่อนไหวมากกว่าปกติ (Overactivity) และพฤติกรรมอันธพาลประพฤติดีกกฎหมาย

3. Other Problems

เป็นปัญหาพฤติกรรมที่ไม่สามารถจัดอยู่ในกลุ่ม Internalizing Problems และ Externalizing เช่น ปัญหาทางเพศ และต่อมามีการจำแนกปัญหาพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาการทางจิตเวชได้ดังนี้คือ

1. แยกตนเองออกจากสังคม (Withdrawn)

เป็นอาการแสดงการถดถอย หลักหนีจากปัญหา เช่น มีพฤติกรรมชอบอยู่ตามลำพัง ไม่ยอมพูด หลบ ๆ ซ่อน ๆ

2. การเจ็บป่วยที่ไม่ตรวจพบปัญหาทางกาย (Somatic Complaints)

เป็นกลไกทางจิตที่ความยุ่งยากในใจถูกแปรสภาพเป็นอาการทางกาย

3. ภาวะวิตกกังวล (Anxiety)

เป็นกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นได้กับคนปกติทั่วไปซึ่งมักมีอาการตึงเครียด ระแวงระวังหรือบางครั้งอาจตื่นตระหนกกับเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระต่างๆ เช่น เหงื่อแตก ใจสั่น ใจเต้นเร็ว ตัวสั่น หายใจเร็ว ท้องไส้ปั่นป่วน ความวิตกกังวลนี้มักจะพบเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด จะถือว่าเป็นความวิตกกังวลที่ผิดปกติ (Disorders) ต่อมาเมื่อความวิตกกังวลนี้มีมากจน รบกวนกิจวัตรประจำวันหรือเป้าหมายของการทำงานต่างๆ และกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างมาก

ความวิตกกังวล เป็นความหวั่นวิตกโดยไม่มีสาเหตุที่ปรากฏชัด เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา สามารถหายเองได้และมักถูกมองข้ามไป อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่า ความวิตกกังวลในเด็ก สามารถรุนแรงขึ้นและคงอยู่นานจนเกิดปัญหาได้

สำหรับสาเหตุของภาวะวิตกกังวลสามารถอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรม โดยใช้หลักของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Condition) และทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Condition) ได้ดังนี้

การใช้หลักทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ สามารถอธิบายถึงการเกิดและการคงอยู่ของความกลัวและความวิตกกังวลว่าเกิดขึ้นจากการสนองตอบจากสิ่งแวดล้อม เช่น ในเด็กที่แสดงอาการกลัวแล้วสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พอใจได้ พฤติกรรมนั้นก็จะรุนแรงขึ้นเนื่องจากความเชื่อถือว่าพฤติกรรมใดได้รับผลกระทบที่พึงพอใจพฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอีก สำหรับการวางเงื่อนไขทางสังคม (Social Condition) อธิบายนั้น Bandura (1977) ได้อธิบายถึงการเกิดความกลัวและความวิตกกังวลว่า เกิดจากผลกระทบของ Cognitive Transmission จากพ่อแม่ไปสู่เด็ก โดยการใช้คำพูด และการให้ข้อมูลต่างๆ กับเด็ก

สำหรับการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในชีวิตกับการเกิดความวิตกกังวลนั้น พบในการศึกษาของ Monroe และ Wade (1988) ซึ่งพบว่าเวลาเริ่มต้น (Onset) และความรุนแรงของภาวะวิตกกังวล เกิดจากการได้รับสิ่งกระตุ้นจากความเครียดในชีวิต (Stressful Life Occurrence) เช่น พบว่า เด็กที่มีปัญหาวิตกกังวลจากการแยกจาก (Separation Anxiety) หรือกลัวโรงเรียน (School Fobia) มักเกิดขึ้นตามหลังภาวะที่เด็กสูญเสีย เช่น การป่วยหรือการเสียชีวิตของบุคคลสำคัญของเด็กหรืออาจจะเกิดภายหลังการย้ายบ้านหรือการเปลี่ยนโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ Gittelman-Klein ได้รายงานไว้ว่า 80% ของเด็กที่มีปัญหาไม่ยอมไปโรงเรียน (School Refusal) มักมีเวลาเริ่มต้นของปัญหาพร้อมๆ กับการเกิดเหตุการณ์ เช่นเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น (Gittelman-Klein และ Klein 1980 อ้างถึงใน Coleman, 1992)

เด็กที่มีความวิตกกังวล มักแสดงออกให้เห็นทางด้านร่างกายและพฤติกรรมรวมทั้งในเรื่องความคิดและสติปัญญา การแสดงออกทางด้านร่างกายและพฤติกรรมได้แก่การหลีกเลี่ยง (Avoidance) มีเสียงสั่น ดุจนิ้ว กัดเล็บ มีเหงื่อออก ใจสั่น หน้าแดง และมีปัญหาเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร สำหรับในเรื่องความคิดและสติปัญญาพบว่าเด็กที่มีความวิตกกังวล จะหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่บุคคลอื่นแสดงหรือปฏิบัติต่อเขาและผลที่เกิดขึ้นกับตนเองในทางลบ (Coleman, 1992)

4. ภาวะซึมเศร้า (Depression) คือ ภาวะที่มีความเศร้ารวมกับการมีความรู้สึกท้อแท้หมดหวัง มองโลกในแง่ร้าย ความรุนแรงของความเศร้านั้นแตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่มีความเบื่อหน่ายเล็กน้อย ท้อแท้ใจ ไปจนถึงขั้นรู้สึกหมดหวัง หมดอาลัยตายอยาก ตัดการหนีความลำบากทั้งหลายด้วยการทำลายตนเอง

ภาวะซึมเศร้าแตกต่างจากอารมณ์เศร้าธรรมดาที่ทุกคนประสบเป็นครั้งคราว คือ อารมณ์เศร้านั้น ความรู้สึกเศร้ามีไม่รุนแรงนัก บุคคลที่อยู่ในอารมณ์เศร้านั้นจะเสียบขีริมลง จะมีสีหน้าไม่สบาย และเมื่อสาเหตุที่ทำให้เกิดความเศร้าใจถูกขจัดไป บุคคลนั้นจะกลับฟื้นคืนสู่สภาวะปกติ แต่บุคคลที่อยู่ในภาวะซึมเศร้านั้น ความรู้สึกเศร้าใจจะรุนแรงและแสดงให้ได้โดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ บุคคลนั้นจะเริ่มเสียบขีริมลง การพูดและการคิดเชิงซ้ำลวง มีท่าทางท้อแท้ หมดหวัง ตัดสินใจไม่ได้ มีความบกพร่องต่อภาระหน้าที่และกิจกรรมที่เคยถือปฏิบัติมา ความสามารถทางเชาว์ปัญญาลดน้อยลงและคล้ายกับว่าอาการเช่นนี้จะยังคงอยู่ต่อไป

เด็กที่ภาวะซึมเศร้า มักมีอาการที่แสดงออกให้เห็นใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความผิดปกติของอารมณ์
2. ความผิดปกติของความคิด
3. ความผิดปกติเกี่ยวกับแรงจูงใจ
4. ความผิดปกติทางด้านร่างกาย

จะสังเกตได้ว่าเด็กมักจะไม่ได้ได้รับความสนุกสนานจากการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เคยทำ อาจจะไม่มีความสุข หรืออาจพบว่ามักจะร้องไห้บ่อยๆ สำหรับในเรื่องของความคิดนั้น มักพบว่าเด็กมักมีความรู้สึกต่อตนเองในแง่ลบ รู้สึกผิด รู้สึกสิ้นหวัง มีความรู้สึกไม่ชอบตนเองสำหรับความผิดปกติ เกี่ยวกับแรงจูงใจนั้น เด็กมักหลีกเลี่ยงจากสังคม มีความคิดฆ่าตัวตาย (Suicidal Idea) ส่วนอาการที่สามารถสังเกตได้ง่าย คือ ความผิดปกติที่แสดงออกทางกาย เช่น มีอาการไม่มีแรงอย่างเรื้อรัง เด็ก บางคนอาจบ่นว่ามีอาการปวดศีรษะ ปวดท้องน้อย หรือเจ็บปวดที่อื่นๆ นอกจากนั้นยังพบว่า มีความผิดปกติของการนอนหลับ ทั้งนอนไม่หลับ (Insomnia) และนอนมากเกินไป (Hypersomnia) ในเด็กบางคนอาจพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของความรู้สึกอยากรับประทานอาหาร ซึ่งมีผลทำให้น้ำหนักตัวมากขึ้นหรือน้อยลง

5. ปัญหาสังคม (Social Problems)

ได้แก่ ปัญหาการแสดงออกทางสังคม เช่น ประพฤติตัวเด็กกว่าวัย ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ ไม่มีคุณค่า เข้ากับคนอื่นไม่ได้

6. ปัญหาด้านความคิด (Thought Problems)

ได้แก่ ขบวนการของความคิดที่เป็นปัญหา เช่น การแสดงออก โดยมีความคิดหมกมุ่น คิดแปลกๆ ทำอะไรซ้ำๆ เป็นต้น

7. การอยู่ไม่สุข/หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity, Impulsivity, Attentional Problems)

เป็นลักษณะปัญหาที่เกี่ยวกับการมีสมาธิมุ่งไปสู่การกระทำหรือวัตถุ ซึ่งจำเป็นต้องมีความพร้อมด้านการรับรู้ และช่วงความสนใจ แต่บุคคลผู้นั้นไม่สามารถทำได้ เช่น ไม่อยู่นิ่ง สับสนทำอะไร ไม่คิด ไม่มีสมาธิ เรียนไม่ดี

8. เกเรทำผิดระเบียบ (Delinquent Behaviour)

เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะล่วงละเมิดกฎระเบียบหรือผิดกฎหมาย เช่น ชอบมั่วสุม ทุบปด ขโมย ดื่มเหล้า หนีเรียน ทำลายสมบัติสาธารณะสิ่งที่น่าสนใจก็คือ เด็กวัยรุ่นที่

มีพฤติกรรมอันธพาล ประพฤติผิดกฎหมายมักจะมีรูปแบบของพฤติกรรมลักษณะ Conduct Disorder ตั้งแต่วัยเด็ก (Loefer, 1982, อ้างถึงใน Erickson, 1987)

แต่เดิมเคยเชื่อกันว่าเด็กที่มีพฤติกรรมอันธพาลประพฤติผิดกฎหมาย มักมีสติปัญญาต่ำ หรือปัญญาอ่อน เนื่องจากพบว่า เด็กกลุ่มนี้มี IQ ต่ำกว่าเด็กปกติ ต่อมามีการวิจัยที่ปรับปรุงระเบียบวิจัยให้ดีขึ้น จึงพบว่าเด็กกลุ่มนี้มีระดับ IQ ที่แตกต่างจากเด็กปกติเพียงเล็กน้อย จึงมีการตั้งสมมุติฐาน เกี่ยวกับความแตกต่างที่พบไว้ดังนี้

1. เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ มักจะเรียนรู้มาตรฐานของสังคมได้ช้ากว่าอันจะมีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมอันธพาล ประพฤติผิดกฎหมายได้
2. เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ มีโอกาสที่จะถูกจับไปศาลมากกว่าปกติเมื่อแสดงพฤติกรรมอันธพาล ประพฤติผิดกฎหมาย
3. เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ มักจะมาจากครอบครัวที่มีสถานะทางสังคมต่ำซึ่งมักจะมีปัญหาทางครอบครัว และทางด้านเศรษฐกิจอยู่แล้ว

การอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมอันธพาลประพฤติผิดกฎหมายที่เกิดจากการเรียนรู้สามารถอธิบายได้ว่า การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่บิดา มารดา กำหนดไว้ ปฏิกริยาของบิดา มารดาที่มีผลต่อการแสดงออกของเด็กจะทำให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมใดสมควร และได้รับการยอมรับ บิดา มารดาของเด็กทุกคนอาจไม่ได้แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานอันนี้ โดยอาจจะไม่ได้ปฏิบัติด้วยตนเองหรืออาจไม่ได้แสดงออกในความคาดหวังที่มีต่อเด็ก เด็กจึงอาจเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสิ่งที่บิดามารดาปฏิบัติ

9. Aggression Behaviour

เป็นความคิดหรือพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะ โกรธ เกลียด ทำลายล้าง ทำรุนแรง ปัญหาพฤติกรรมลักษณะนี้พบบ่อย ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggression) และพฤติกรรมอันธพาล ประพฤติผิดกฎหมาย (Delinquent) พฤติกรรมก้าวร้าวมักพบในเด็กเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยพบว่าไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นในสังคมหนึ่งแต่เกิดในทุกสังคมวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังพบว่าการที่เด็กได้เห็นรูปแบบการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งจากรูปแบบที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต จะทำให้โอกาสที่เด็กจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวสูงขึ้น (Bandura, 1965, Bandura, Ross และ Ross 1963, อ้างถึงใน Lewis 1991)

ความก้าวร้าวไม่ได้หมายถึง การขับ (Express) สิ่งที่อยู่ภายในออกมาเท่านั้นแต่สิ่งเหล่านี้ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะถูกขัดเกลาหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูประสบการณ์ รวมทั้งลักษณะทางชีววิทยา และลักษณะทางด้านจิตใจของเด็กเองด้วยประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะ เริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาและจะได้รับตลอดชีวิต

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ อะไรก็ตามที่ทำให้เกิดความหงุดหงิด (Irritability) ความไม่สุขสบาย (Discomfort) ความกลัว (Fearfulness) ความระแวงสงสัย (Suspiciousness) และการไม่สามารถยับยั้งชั่งใจ (Impulsivity) จะไปลดระดับความทน (Threshold) ของพฤติกรรมก้าวร้าว และเพิ่มการแสดงพฤติกรรมที่รุนแรง อะไรก็ตามที่ทำให้เกิดความบกพร่องของ Reality Testing การตัดสินใจ ความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง การควบคุมตนเองจะไปลดระดับความทน ของพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น กันในทางตรงกันข้าม สิ่งที่เป็นเพิ่มความสามารถในการควบคุมตนเอง เพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าเห็นคุณค่าของตนเอง และเพิ่มความรู้สึกที่มั่นคงหรือการที่สามารถแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดได้ จะช่วยเพิ่มระดับความทนของพฤติกรรมก้าวร้าวได้ และสามารถลด พฤติกรรมรุนแรงลงได้

ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมในเด็ก

ปัญหาพฤติกรรมในเด็ก มีความสัมพันธ์กับปัจจัย 3 ด้านดังนี้

1. ปัจจัยด้านตัวเด็ก

พบว่า เด็กแต่ละคนมีโอกาสที่จะมีปัญหาพฤติกรรมแตกต่างกัน ทั้งๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน จึงเชื่อว่า ลักษณะทางชีววิทยาของเด็กแต่ละคน น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการแสดงออกของพฤติกรรมของเด็กด้วย ลักษณะทางชีววิทยาเหล่านั้นได้แก่ ปัจจัยทางด้านพันธุกรรม ได้มีการศึกษาปัจจัยทางด้านพันธุกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น การศึกษาฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน (Identical Twins) ซึ่งพบว่าเด็กฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันมีพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันมากกว่าเด็กฝาแฝดเพศเดียวกันแต่เกิดจากไข่คนละใบ (Same Sex Fraternal Twin) นอกจากปัจจัยทางด้านพันธุกรรมแล้ว สิ่งที่มีผลต่อการเกิดปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้แก่ภาวะโภชนาการของเด็ก ซึ่งนับได้ว่าภาวะโภชนาการเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของส่วนสูงและน้ำหนักของเด็ก และการพัฒนาทางด้านร่างกายและสติปัญญาของเด็ก จากการศึกษาของ Barrett, Radke-Yarrow และ Klein พบว่า เด็กที่ได้รับอาหารที่เพียงพอ อุดมสมบูรณ์

ตั้งแต่แรกเกิด จนอายุครบ 2 ขวบ เมื่อเติบโตขึ้น จะเป็นเด็กที่ชอบสังคม ทำทางมีความสุข ชอบที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ในขณะที่เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดู โดยได้รับอาหารที่ไม่เพียงพอ เมื่อเติบโตขึ้นมักแสดงอาการสมยอม (Passive) พึ่งพา (Dependent) และวิตกกังวล (Anxious) (Barrett, Radke-Yarrow และ Klein, 1982) อ้างถึงใน Erickson, 1987)

อีกสิ่งหนึ่งที่จะมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดปัญหาพฤติกรรมคือ การเจ็บป่วยทางกายของเด็ก การเจ็บป่วยทางกายโดยเฉพาะการเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นความเครียดที่คุกคามทุกคน เนื่องจากการเจ็บป่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของพยาธิสภาพที่เกิดขึ้น พร้อมกันนั้นผลที่เกิดตามมา คือ ความเสื่อมทางสุขภาพ กายและใจ มีความรู้สึกว่าร่างกายที่เคยเป็นเพื่อน กลับกลายเป็นศัตรูที่คอยทำร้ายอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความกลัว ความไม่แน่ใจว่าจะทำอย่างไรกับตนเองต่อไป สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง กังวลที่ต้องพึ่งพาและเป็นการระต่อผู้อื่น ทำให้ครอบครัวยืดเยื้อ ทั้งด้านจิตใจและการเงิน ทำให้มีปมด้อย ความมั่นใจและความภูมิใจในตนเอง น้อยลง มีความทุกข์ทางใจที่ต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่รู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร ความเจ็บป่วยจะลงเอย ในรูปแบบใด พิกุลพิการหรือไม่ หรือมีความทุกข์ทรมานมากน้อยแค่ไหน จนกว่าจะตาย เป็นต้น (อรพรรณ ทองแดง, 2531) อ้างถึงใน ปนัดดา มุมบ้านเช่า, 2533)

2. ปัจจัยทางด้านครอบครัว

ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่สุดของเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ของเด็ก เป็นสิ่งแวดล้อมสิ่งแรกของเด็ก และเป็นส่วนสำคัญในช่วยแรกของพัฒนาการเป็นอย่างยิ่ง สำหรับสิ่งต่างๆ ที่ครอบครัวให้กับเด็กสามารถรวบรวมได้ดังนี้

1. ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยโดยการที่ได้อยู่ในครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความมั่นคง
2. ทำให้เด็กรู้สึกพอใจว่าเขาได้รับการสนองตอบทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน
3. ทำให้เด็กได้รับรู้ถึงการได้รับความรักและการยอมรับ
4. ทำให้เด็กมีรูปแบบในการเลียนแบบทางพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคม
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับ โดยมีความสัมพันธ์กับกระบวนการขัดเกลาทางสังคมหรือความคาดหวังของบิดามารดาที่มีต่อเด็ก
6. เด็กจะได้รับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา โดยมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้เสนอ

แนวทางในการแก้ปัญหา

7. เด็กจะได้รับแนวทางเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ ทั้งทางด้านการเคลื่อนไหว การใช้ภาษา และทักษะทางสังคม

8. ครอบครัวจะเป็นที่กระตุ้นความสามารถของเด็ก ให้ได้รับความสำเร็จในโรงเรียน และสังคม

9. ครอบครัวเป็นที่ที่เด็กจะได้สร้างความสัมพันธ์กับคนที่อยู่ด้วยกัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

สรุปก็คือ ครอบครัวเป็นแหล่งที่จะสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ทั้งในเรื่องอาหารที่อยู่อาศัย ให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น จะมีการติดต่อกับบุคคลอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสมาชิกในครอบครัว รูปแบบความสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับครอบครัวก็จะเปลี่ยนแปลงไป

3. ปัจจัยทางด้านสังคม

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียนต้องออกไปเผชิญกับสังคมภายนอก ที่นอกเหนือจากสมาชิกในครอบครัวของตนเอง การที่เด็กมีเพื่อนมากขึ้น ได้เห็นรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมแบบต่างๆ มากขึ้นจะเกิดการเรียนรู้เมื่อปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมนั้นได้ แต่รูปแบบต่างๆ ของปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมหรือรูปแบบพฤติกรรมหลายอย่าง การที่เด็กเลียนแบบพฤติกรรมของคนในสังคมที่ไม่เหมาะสมจะนำไปสู่การเกิดปัญหาพฤติกรรมได้

ข้อมูลพื้นฐานของชาวเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย

ชาวไทยภูเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศเป็นเวลานานพอสมควร คือประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก และในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็ได้เกิดปัญหาหลายอย่างอันเนื่องมาจากชาวไทยภูเขา ทั้งเนื่องปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อม รัฐบาลไทยได้ทำการ แก้ไขปัญหาโดยขบวนการหลายอย่าง เช่น กระบวนการทางสังคม โดยให้ชาวไทยภูเขาหลายพื้นที่ขึ้นทะเบียนเป็นประชากรไทย ให้การช่วยเหลือและพัฒนาสังคมทางชุมชน การศึกษา และระบบสุขภาพอนามัย ซึ่งในการช่วยเหลือและพัฒนาชาวไทยภูเขานี้มีอุปสรรคในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และด้านเศรษฐกิจ

เด็กในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาที่มีฐานะยากจน และมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ดังนั้นหากจะกระทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรม

หรือการแสดงออกของเด็กกลุ่มนี้ ควรมีความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐาน หมายถึง ข้อมูลพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเชื่อ ค่านิยมบางอย่างของระบบสังคม รวมทั้งปัญหาต่างๆ ของชาวไทยภูเขา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้าและสรุปความจากการศึกษาของ ขจัดภัย นุราชพัฒน์ (2533) ไว้พอสังเขปดังนี้ คือ

ประวัติความ เป็นมาชาวไทยภูเขาในประเทศไทย มีหลายเผ่าพันธุ์ และที่มีจำนวนมาก เช่น แม้วหรือม้ง เย้า กระเหรี่ยง ลีซอ อีเก้อ และไทยใหญ่ เป็นต้น ชาวเขาส่วนใหญ่มีถิ่นฐานและเชื้อชาติเดิมคือ จีน ทิเบต และพม่า ดังนั้นลักษณะทางกายภาพส่วนใหญ่จะมีรูปร่างคล้ายคนจีน ภาษาที่ชาวเขาใช้หลายเผ่ามีภาษาเป็นของตนเอง แต่ส่วนมากก็มีรากฐานทางภาษามือ ภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) และทิเบต-พม่า (Tibeto-Berman)

ระบบสังคม

ครอบครัว ชาวเขาโดยรากฐานแล้วมักอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ คือ ครอบครัวที่ไม่ได้รวมเฉพาะผู้ที่อยู่ภายใต้หลังคาเรือนเดียวกันเท่านั้น แต่รวมไปถึงผู้ที่อยู่ได้อำนาจของหัวหน้าครอบครัวคนเดียวกันด้วย เช่น ครอบครัวแม้ว และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีตั้งแต่ 2-30 คน แต่ในปัจจุบันเริ่มมีครอบครัวเดี่ยว (Nucleus Family) เกิดขึ้นมากแล้ว เช่นครอบครัวชาวกระเหรี่ยง

การแต่งงาน

ชาวเขาส่วนใหญ่มีอิสระเสรีในการเลือกคู่ตรงกันอย่างมาก ดังนั้นมักเกิดเพศสัมพันธ์อย่างเสรีก่อนการแต่งงาน เช่น ชาวเขาสวนมากมักมีบุตรก่อนการแต่งงานเสมอ ซึ่งระยะนี้ฝ่ายหญิงยังคงอยู่กับพ่อแม่ แต่ชาวเขาก็กจะไม่ค่อยมีการหย่าร้าง ม้งหรือแม้ว ลีซอ และอีเก้อ ก็ดำเนินชีวิตรักอย่างเสรี และเริ่มเพียงระยะรุ่นตอนต้น อีเก้อจะมีกะลาล่าเซอ หรือลานสาวกอด หรือลานสวรค์ ให้หนุ่มสาวมาพบปะกันเมื่อชายหนุ่มรักใคร่พอใจหญิงใดก็จะเข้าไปกอดหญิงนั้น ส่วนหญิงถ้าไม่พอใจก็ถูกหนี ส่วนลีซอจะนิยมแสดงความรักกัน ณ ครกตำข้าวกลางลานบ้าน เมื่อชอบพอกันจะจู่มือไปแสวงหาความสุขทางเพศตามป่าไม้หรือตามยุงฉาง ส่วนม้งหรือแม้วนิยมมีคู่ครองตั้งแต่อายุยังน้อย ผู้หญิงอายุมากกว่า 16 ปี ยังไม่มีคู่ก็จะถือว่าซ้ำไป

แต่เผ่ากระเหรี่ยงค่อนข้างจะเคร่งครัดในเรื่องเพศ การสมสู่กันก่อนแต่งงานจะถูกรังเกียจ ดังนั้นจึงมีท้องนอกสมรสน้อยมาก และกระเหรี่ยงยึดมั่นผัวเดียว เมียเดียว เช่นเดียวกับมูเซอ ที่ถือระบบผัวเดียวเมียเดียว แต่มูเซอก็มีอิสระเรื่องความรัก การได้เสียกันก่อนแต่งงานถือเป็นเรื่องธรรมดา

เศรษฐกิจ ชาวเขาส่วนใหญ่เป็นชาวไร่ และหาเลี้ยงชีพด้วยการทำเกษตร เช่น ยา เป็นชาวไร่ ที่ขยันขันแข็ง แต่ก็ทำการเกษตรแบบไร้เงื่อนไขในปิ่นหนึ่งๆ ทำลายป่าลงเป็นจำนวนมาก แต่ก็มีชาวจีนฮ่อที่มีรายได้จากการทำการค้า อย่างไรก็ตามชาวเขาส่วนใหญ่ยังถือว่ายากจนและมีรายได้น้อย

ปัญหาชาวเขาและนโยบายของรัฐบาลต่อชาวเขา

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.1 อาชีพและรายได้ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว ยังนิยมทำไร่เลื่อนลอย และมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขาดความรู้ ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร ปัจจุบันทางภาครัฐได้เข้าไปช่วยเหลือด้านการให้ความรู้ช่วยเหลือในการทำการเกษตรแทนการปลูกฝิ่น และพัฒนาระบบการเพิ่มผลผลิตได้

1.2 สุขภาพอนามัย ชาวเขามีสุขภาพอนามัยไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในที่อุปสรรคสถานภาพดังกล่าว ได้แก่ สุขภาพและที่อยู่อาศัย ไม่ถูกสุขลักษณะ บริการทางการแพทย์ไม่ทั่วถึง ขาดความรู้ในด้านโภชนาการและสุขอนามัย มีทัศนคติและความเชื่อในการใช้ฝิ่นเป็นยารักษาโรค ให้หมอผีรักษาผู้ป่วย

1.3 การศึกษาและข่าวสารข้อมูล ชาวเขาทั่วไปยังไม่ได้รับการศึกษาที่ทั่วถึง จึงทำให้มีผู้ไม่รู้หนังสือเฉลี่ยร้อยละ 88 ทั้งนี้เพราะเขายังไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้เป็นอุปสรรคในการชี้แจงหรือแนะนำ ส่งเสริมและพัฒนาให้บรรลุผล นอกจากนี้บริการทางการศึกษาของรัฐต่อชาวเขายังไม่เพียงพอและยังไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ที่จะยกระดับชาวเขาให้เป็นคนไทยที่มีคุณภาพและมีความสำนึกในการเป็นคนไทยอย่างจริงจัง

2. ปัญหาชนกลุ่มน้อย ชาวบ้านเป็นชนกลุ่มน้อยซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างจากคนพื้นราบโดยทั่วไป จึงทำให้เขาเกิดความแตกต่างจากสังคมไทย และถึงแม้ชาวเขาแต่ละเผ่าเองก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกันออกไป ได้เหตุนี้ชาวเขาจึงมีความรู้สึกถึงความแตกต่างของสถานภาพทางสังคม มีความรู้สึกเปรียบเทียบ และเกิดความไม่แน่ใจ ในความเป็นพลเมืองของชาติไทย ชาวเขาได้รับการศึกษา และมีโรคภัยเบียดเบียนอีกทั้งความยากจน จึงมักตกเป็นเหยื่อของการชักจูง ซึ่งคือการโฆษณาชวนเชื่อในอดีต และการชักจูงด้านการค้ายาเสพติดในปัจจุบัน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนตามประกาศจาก กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2519 เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษาประเภทประจำ-กึ่งนอน สังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับเด็กชาวไทยภูเขาและพื้นราบที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากมีปัญหาครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคง ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายและจัดแผนการศึกษาของชาติเพื่อให้ความเสมอภาคทางการศึกษาแก่คนไทยทุกคน

การจัดการศึกษา

1. จัดสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย
 2. รับเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาและชาวไทยพื้นราบในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตามจำนวนที่กรมสามัญศึกษากำหนดในแต่ละปีการศึกษา นักเรียนในพระราชานุเคราะห์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 3. กองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายให้โดยตลอด
 4. การศึกษาสืบเนื่องในอนาคต นักเรียนจะมีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นดังนี้ ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน การศึกษานอกโรงเรียนโรงเรียนวิชาทหาร ตำรวจและอื่นๆ วิทยาลัยพยาบาล สถานศึกษาเอกชน
- โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนดังนี้ คือ
1. ด้านคุณภาพและโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาให้ชุมชน และผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา หาทุนและสนับสนุนการศึกษา
 2. ด้านการศึกษาเพื่อชุมชนและสังคม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจ รักและภูมิใจท้องถิ่นของตน
 3. ด้านการศึกษาเพื่ออาชีพ
 4. ด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ

คุณสมบัติของเด็กที่จะเข้าเรียน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ เป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เด็กชาวเขา รับเด็กชาวไทยภูเขาและเด็กชาวไทยพื้นราบ โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นเด็กชาวไทยภูเขาและชาวไทยพื้นราบ อยู่ในเกณฑ์บังคับ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาแต่ขาดโอกาสที่จะเข้าเรียน

2. เป็นเด็กชาวไทยภูเขาและชาวไทยพื้นราบ ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลเส้นทางคมนาคมแต่ต้องอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้

3. เป็นเด็กยากจน กำพร้าพ่อแม่ ขาดผู้อุปการะ บิดามารดามีบุตรมาก

4. ไม่เป็นโรคติดต่อหรือเรื้อรัง อันเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

หลักเกณฑ์และวิธีคัดเลือกเด็กนักเรียน

ระดับประถมศึกษา

1. ผู้ปกครองจะต้องนำเด็กไปสมัครตามจังหวัดที่อยู่ในภูมิลำเนา พร้อมทั้งหลักฐาน สำเนาทะเบียนบ้าน สูติบัตร (ถ้ามี) ใบรับรองของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐาน

2. จังหวัดจะตั้งกรรมการคัดเลือก โดยยึดแนวระเบียบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ทางจังหวัดจะแจ้งผลการคัดเลือกไปยังอำเภอและกำหนดเวลาส่งเด็กไปรายงานตัวเข้าเรียนในโรงเรียนต่อไป

3. เด็กเข้าเรียนเดิมและเข้าเรียนใหม่ ผู้ปกครองจะต้องนำเด็กไปส่งที่โรงเรียนด้วยตนเองทุกครั้ง

4. จำนวนการรับนักเรียนของแต่ละจังหวัด กรมสามัญศึกษาจะเป็นผู้กำหนดแต่ละปี

5. บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะมาเยี่ยมนักเรียนได้ทุกโอกาส โรงเรียนจะให้ผู้ปกครองมารับกลับไปเยี่ยมบ้านได้เฉพาะเมื่อปิดภาคเรียนเท่านั้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนจะคัดเลือกนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเข้าเรียน โดยคณะกรรมการของโรงเรียนจำนวนหนึ่ง รับนักเรียนในโครงการพัฒนาชีวิตของกระทรวงศึกษาธิการ และรับจากที่อื่นที่มาสมัครเข้าเรียนอีกจำนวนหนึ่ง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนจะทำการคัดเลือกจากนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สมัครเรียนต่อนักเรียนพัฒนาชีวิต และรับจากนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ที่มาสมัครเข้าเรียน

บริการที่โรงเรียนจัดให้

1. ที่พักอาศัย แยกเป็นเรือนนอนชาย-หญิง โดยมีครูเรือนนอนดูแลอย่างใกล้ชิด

2. อาหาร โรงเรียนจัดอาหารให้นักเรียนรับประทานทั้ง 3 มื้อ

3. เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม นักเรียนได้รับเครื่องแบบนักเรียนปีละ 1 ชุดและเครื่องนุ่งห่มตามสมควร

4. การรักษาพยาบาล หากเจ็บป่วยเล็กน้อยจะได้รับการดูแลจากครูพยาบาล หากอาการหนักก็จะนำส่งโรงพยาบาลนครพิงค์ และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

5. โรงเรียนจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับนักเรียนทุกคน

บุคลากร

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2542) มีบุคลากรทั้งหมด 73 คน ซึ่งเป็นครูอาจารย์ 60 คน และลูกจ้างประจำ 13 คน ซึ่งมีระดับการศึกษาดังนี้ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน ระดับปริญญาตรี 51 คน แยกตามสาขาวิชา คือ ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) 25 คน การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) 4 คน บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) 5 คน ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) 8 คน บริหารทั่วไป 3 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) และ (สส.บ.) อย่างละ 1 คน ระดับปริญญาโท มีจำนวน 5 คน แยกเป็น ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) 4 คน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) 1 คน ระดับปริญญาเอกจิตวิทยาการเรียนการสอน 1 คน

ลูกจ้างประจำมีจำนวน 13 คน ตำแหน่งคนครัวทำหน้าที่ประกอบอาหาร 5 คน พนักงานขับรถยนต์ 2 คน รักษาความสะอาด 2 คน รักษาความปลอดภัย 2 คน ซ่อมบำรุง 1 คน และทำสวน ดูแลดอกไม้ 1 คน

อาคารสถานที่

โรงเรียนมีเนื้อที่ประมาณ 88 ไร่ มีอาคารเรียนขนาด 18 ห้องเรียน 1 หลัง และ 10 ห้องเรียน อีก 1 หลัง อาคารโรงฝึกงาน อาคารโรงอาหารและอาคารหอประชุม โรงอาหารอย่างละ 1 หลัง มีบ้านพักครู 14 หลัง บ้านพักภารโรง 9 หลัง อาคารนอนนักเรียน 13 หลัง ห้องอาบน้ำนักเรียน 6 หลัง ห้องอาบน้ำชั่วคราว 3 หลัง ห้องน้ำห้องส้วมแบบเก่า 13 หลัง อาคารเรือนพยาบาล 1 หลัง โรงหุงต้ม 1 หลัง

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีพื้นที่เกษตรสำหรับประกอบการเรียนฝึกอาชีพ คือ บ่อปลา 4 บ่อ คอกสุกร 1 หลัง เล้าไก่ 1 หลัง สระน้ำสำหรับใช้ 2 สระ

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียน

นักเรียนที่รับเข้าศึกษาจะมีตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 และเป็นโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งเป็นชาวไทยภูเขาและพื้นราบ ซึ่งจะมีลักษณะพิเศษกว่าโรงเรียนอื่นๆ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. นักเรียนกองทุนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. นักเรียนทุนพัฒนาชีวิตของกระทรวงศึกษาธิการ

3. นักเรียนในพระราชานุเคราะห์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

4. นักเรียนที่ไปกลับ

ในปีการศึกษา 2542 (เทอม ที่ 2) มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 952 คน

เพศชาย 360 คน เพศหญิง 592 คน และจำนวนนักเรียนแยกตามเผ่าได้ดังนี้

กระเหรี่ยง 170 คน, ม้ง 291 คน, เย้า 37 คน, อีเก้อ 39 คน, ลีซอ 154 คน, มูเซอ 65 คน, ไทยใหญ่ 13 คน, จีนฮ่อ 7 คน, ลัวะ 7 คน และพื้นราบ 169 คน จากนักเรียนทั้งหมด 952 คน มีนักเรียนอยู่ประจำ 905 คน แยกเป็น 13 เรือนนอน เป็นหอนอนนักเรียนหญิง 8 หอนอน และหอนอนนักเรียนชาย 5 หอนอน มีเด็กในเรือนนอนจะประมาณ 67-75 คน ซึ่งในแต่ละวันดังจะมีกิจกรรมดังนี้

เวลา 05.00 น. ตื่นนอน ทำธุระส่วนตัว 05.30 น. กิจกรรมบริหาร 06.00 น. กิจกรรมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 06.45 น. อาบน้ำแต่งตัว 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า 08.45 น. เข้าแถวเคารพธงชาติ 08.20 น. เข้าเรียนภาคเช้า 11.50 น. รับประทานอาหารกลางวัน 12.45 น. เข้าเรียน ภาคบ่าย 16.00 น. เลิกเรียนทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 16.45 น. อาบน้ำแต่งตัว 17.00 น. รับประทานอาหารเย็น 19.00 น. เข้าเรือนนอนทำธุระส่วนตัว ทำการบ้านอ่านหนังสือ 20.00 น. ประชุม อบรม สวดมนต์ ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี และ 20.30 น. เข้านอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมของเด็ก ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอต่อไปนี้

ดวงใจ กษานติกุล และคณะ (2529) ได้สำรวจนำร่องปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 102 โรงเรียน โดยให้อาจารย์แนะแนวเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าปัญหาของเด็กนักเรียนที่อาจารย์แนะแนวพบบ่อยที่สุดคือ ปัญหาครอบครัว รองลงมาคือ ปัญหาการเรียนและปัญหาความประพฤติ ได้แก่ ไม่รับผิดชอบ ไม่มีระเบียบ ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ของโรงเรียน ไม่เคารพครู พุดจาหยาบคาย ก้าวร้าว ลักขโมย และติดยาเสพติด

สมทรง สุวรรณเลิศ และวันชัย ไชยสิทธิ์ (2532) ได้สำรวจปัญหาพฤติกรรมและปัญหา ทางอารมณ์ในเด็กปกติอายุ 6-11 ปี ตามทัศนะของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเปรียบเทียบกับเด็ก อเมริกันโดยใช้แบบสอบถาม Thai Youth Checklist กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองของ เด็กอายุ 6-11 ปี ซึ่งในการสุ่มเลือกให้เป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละภาคของประเทศไทยพบว่า ปัญหาที่มีคะแนนสูงสุด 10 คน อันดับแรกของเด็กไทย อายุ 6-11 ปี ครึ่งหนึ่งเป็นปัญหาที่จัดอยู่ใน แบบ Undercontrolled นอกจากนั้นผลการวิจัยยังแสดงว่า เด็กไทยและเด็กอเมริกัน มีปัญหาทาง พฤติกรรมและปัญหาทางอารมณ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาที่เด็กไทยมีคะแนน สูงกว่าเด็กอเมริกันเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาการทางด้านร่างกาย ซึ่งมีสาเหตุจากความเครียด ด้านจิตใจและอารมณ์

ปนัดดา มุมบ้านเช่า (2537) ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาพฤติกรรม ในเด็กมัธยมต้น ในเด็กนักเรียนมัธยมต้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก (Thai Youth Checklist) ผลของการวิจัยสรุปว่าความชุก ของปัญหาพฤติกรรมในเด็กมัธยมต้นเท่ากับร้อยละ 36.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดา มารดา (ทั้งระดับ 0.001) และรูปแบบการ อบรมเลี้ยงดู (ที่ระดับ 0.05)

มงคล หลักคำ (2537) ศึกษาสถานลักษณะปัญหาพฤติกรรมในเด็กอายุ 6-11 ปี ในเขต ชุมชนชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 54 คน เพศชาย 27 คน เพศหญิง 27 คน ที่เป็นตัวแทนมาจากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนและโรงเรียน คาทอลิกอย่างละ 1 โรงเรียน ศึกษาด้วยวิธีการสังเกตโดยตรงโดยสนใจในความชุกหรือความบ่อย

มาน้อย ความรุนแรงและรูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนความแตกต่างของเพศช่วงอายุและประเภทของโรงเรียนกับปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมที่แปลและเรียบร้อยจาก CBCL-Direct Observation Form (DOF) ผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีความชุก หรือความบ่อยมากน้อยเกิดขึ้นน้อย และมีความรุนแรงระดับน้อย พฤติกรรมแบบแสดงออก (Externalizing Problems) มากกว่าปัญหาพฤติกรรมแบบเก็บกด (Internalizing Problems) เด็กนักเรียนชายและหญิง มีค่าเฉลี่ยคะแนนปัญหาพฤติกรรมไม่แตกต่างกันหรือมี ปริมาณน้อยพอๆ กัน และเด็กนักเรียนอายุน้อย พบปัญหาพฤติกรรมมากกว่า ในเด็กนักเรียนคาทอลิก และรัฐบาล

สมัย ศิริทองถาวร (2541) ศึกษาปัญหาพฤติกรรมทางสังคมชาวปัญญาของเด็กและเยาวชน สถานแรกรับในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนภาคเหนือ ใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชน 208 คน ใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก สำหรับครูและการรายงานแบบสำรวจพฤติกรรมเด็กกระทำโดยครู ผู้ปกครองเด็กและใช้แบบทดสอบชาวปัญญา Standard Progressive Matrices Set A-E ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรม พบว่า ลักษณะปัญหาพฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม Internalizing โดยมีลักษณะ Withdrawn ร้อยละ 70.7 และ Anxious / Depressed ร้อยละ 58.2

เบญจพร ปัญญา และอลิสรา วัชรสินธุ์ (2541) ศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของเด็กในกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานครจำนวน 1,698 คน จาก 104 โรงเรียนใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก Thai Youth Checklist สำหรับผู้ปกครองและการสัมภาษณ์เด็กและวัยรุ่น (Child and Adolescent Psychiatric Assessment) ผลการศึกษาพบความชุกของปัญหาทางจิตเวชร้อยละ 37.58 โดยพบโรควิตกกังวลและโรคกลัวเฉพาะเจาะจงร้อยละ 10.77 และ 9.73 โรคซึมเศร้าและโรควิตกกังวลจากการพลัดพรากร้อยละ 7.11 และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาพฤติกรรมและปัญหาทางอารมณ์ของเด็ก โดยทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความขัดแย้งในครอบครัว ครอบครัวขนาดใหญ่มีบุตรมากกว่า 4 คน การที่สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตในช่วง 6 เดือนก่อนทำการวิจัย การที่เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ พ่อแม่เป็นโรคจิตประสาท ติดสุราหรือสารเสพติด และเด็กที่มีประวัติสอบตก

การวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับความชุกของปัญหาพฤติกรรม มีดังนี้

Offord และคณะ (1987) ศึกษาเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต 4 ด้าน คือ Conduct Disorder, Hyperactivity, Emotional Disorder และ Somatization ในเด็กอายุ 4-16 ปี ในรัฐออนแทรีโอ (Ontario) พบความชุกของความผิดปกติทางจิตของเด็กกลุ่มนี้ร้อยละ 18.1 โดยพบว่าความชุกของความผิดปกติทางจิตในเด็กที่อยู่ในเมืองสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชนบททุกด้านและพบว่าปัญหา Conduct Disorder ในเด็กชายสูงกว่าในเด็กหญิง อย่างมีนัยสำคัญสถิติ และเด็กที่อายุมากกว่ามีความชุกของปัญหา Conduct Disorder สูงกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหา Hyperactivity พบว่าความชุกในเด็กชายสูงกว่าเด็กหญิง แต่เด็กที่อายุต่างกัน ความชุกของปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับปัญหาทางอารมณ์ (Emotional Disorder) พบว่าเด็กหญิงที่อายุ 12-16 ปี มีความชุกของปัญหาทางอารมณ์ต่ำกว่าเด็กหญิงที่อายุ 4-11 ปี แต่ในเด็กชาย ความชุกของปัญหาทางอารมณ์กลับสูงขึ้นในอายุเดียวกันสำหรับปัญหา Somatization ในเด็กหญิง มีความชุกของปัญหาสูงกว่าในเด็กชายอย่างมีนัยสำคัญ

William และคณะ 1989 ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ในเด็กอายุ 11 ปี จำนวน 792 คน ที่ได้ลงทะเบียนไว้ใน Dunedin Multidisciplinary Health and Developmental Study ประเทศนิวซีแลนด์ ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วยความสามารถในการใช้ภาษาของมารดา อายุของมารดาขณะมีบุตรคนแรก การมีมารดาเพียงคนเดียวขณะที่เด็กเกิด การที่มารดามีภาวะซึมเศร้า สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ดัชนีความสัมพันธ์ในครอบครัว ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว การหย่าร้างของบิดามารดา ระดับความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก การเปลี่ยนโรงเรียน และการย้ายบ้าน พบว่า การที่มารดามีภาวะซึมเศร้าและการมีมารดาเพียงคนเดียวขณะที่เด็กเกิด มีผลต่อปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กมากที่สุด สำหรับเด็กที่มีสติปัญญาดำ โดยได้คะแนนจากแบบทดสอบ WISC-R น้อยกว่า 90 มี Internalizing Problem Scores สูงสุด